

У переліку майстрів та власників ювелірних підприємств Києва другої половини ХІХ ст. ще й досі неперевершеного (щодо об'єму та наукового рівня поданої інформації) видання «Золотое и серебряное дело ХУ -ХІХ вв.» згадується і Йосип Ребьонок.⁵

Свою майстерню у Києві Й. Ребьонок заснував 1864 року. За даними згаданого видання 1897 року в майстерні працювало 9 робітників та 7 учнів-підлітків; продукції на той рік було вироблено на 10996 руб. Автори книги, посилаючись на колекцію Державного історичного музею у Москві, представляють асортимент даної майстерні вотивними підвісками та наперсним хрестом.⁶

¹ Ферчук А.М. Християнське мистецтво в колекції Фастівського державного краєзнавчого музею. - Фастів, 2000.

² ФДКМ, МТ - 101

³ Постникова-Лосева М.М., Платонова Н.Г., Ульянова Б.Л. Золотое и серебряное дело ХУ -ХІХ вв. – М., 1983. С. 259, № 3872

⁴ Там само. С. 166

⁵ Там само

⁶ Там само

Березова С.А., Волковинська О.А.

Аугсбургське срібло в колекції МІКУ

В колекції МІКУ німецьке срібло посідає за кількістю експонатів друге місце після предметів польських золотарів. Вільне імперське місто Аугсбург у ХVІІ ст. обійшло Нюрнберг і протягом двох століть було провідним центром німецького золотарства. Так, у 1646 р. в місті працювало 137 ювелірів, а у 1696 р. – вже 203 (1635 р. населення Аугсбурга складало 16432 особи)¹.

Золотарство Аугсбурга вивчало багато дослідників. Так у 1907 р. в Мюнхені вийшла монографія Георга Вільке “Церковне золотарство Аугсбурга” (Georg Wilke. Die kirchliche Goldschmiedekunst Augsburg), в якій була зроблена спроба проаналізувати культові витвори ХVІ-ХVІІІ ст. У виданій 1913 р. у Аугсбурзі книзі Антона Вернера “Аугсбургське золотарство від 1346 до 1803 рр.” (Anton Werner. Augsburger Goldschmiede.), було ідентифіковано понад 100 клейм майстрів. Чимало сторінок присвячено Аугсбургському ювелірному мистецтву в першому томі “Клейма ювелірів” знаменитого дослідника європейського золотарства Марка Розенберга (Marc Rosenber. Der Goldschmiede merkezeichen), який побачив світ 1922 р. у Франкфурті- на - Майні. Але найвидатнішим

фахівцем щодо аугсбургського золотарства вважається Хельмут Зелінг. В трьох томах, надрукованих 1980 р. у Мюнхені під назвою “Мистецтво аугсбурзьких золотарів 1529-1862 рр. Майстри, клейма, твори” (H. Seling. Die Kunst der Augsburger Goldschmiede 1529 –1868. Meister, Marken, Werke) міститься найповніша інформація стосовно клейм Аугсбурга (і міських і іменних ювелірів).

Вважається, що ще 1529 р. в місті уже було урегульоване питання щодо вмісту чистого золота та срібла в лігатурних сплавах, які складали відповідні проби. Стосовно срібла, то користувалися 13 або 14 – лотовим сплавом, що відповідає 875° та 900° сучасним пробам. Клеймом, яке засвідчувало гарантію якості лігатурного срібла було міське - шишка пінії, яка мала численні варіанти (наприклад, 300), що дуже часто заважало правильному датуванню виробів. Тільки з 1735 р. з появою у шишці літер алфавіту значно легше стало встановлювати дату виготовлення виробу. Але при цьому спостерігалось таке явище: кожен рік пробірний майстер, якого обирали на 2 роки, починав використовувати нове клеймо, при цьому ще рік ставилось клеймо попереднього пробірника майстра. Отже, з міським клеймом Аугсбурга не так просто, а тому й з відносно точним датування окремих витворів. За існуючими правилами, звичайно, ставили і клеймо майстра.

Окрім клейм до середини XVIII ст. на аугсбурзьких витворах ставили “тремоло”. Тремоло – зигзаг для взяття частини металу для проведення аналізу лігатурного складу.

В колекції МКУ є 37 предметів аугсбургського срібла. Це світські вироби, крім трьох потирів - предметів культу. Правда, є й чотири експонати, які викликають сумніви щодо їхнього аугсбургського походження. Це супниці, канделябри та кухоль з корпусом, вирізьбленим з кістки. Щодо походження експонатів, то всі (окрім канделябрів, які надійшли до МКУ із Львівського історичного музею) передали в МКУ з Київського державного історичного музею (тепер Національний музей історії України) у 1964 р.

Здебільшого аугсбурзькі витвори з колекції МКУ належать до доби бароко. Окремі з них було опубліковано в альбомах “Золота скарбниця України” (Київ, 1999 р.) та “Музей історичних коштовностей України” (Київ, 2004 р.).

Найбільш ранніми витворами в колекції є піддон кубка (1593-1630 рр.) Давида Вайнета (David Weinet) та кухоль (виготовлений близько 1600 р.) майстра Йоганна Флікера III (Johann Flicker III).

Сам предмет, піддон якого зробив Давид Вайнет, виконував функцію потиру, але насправді є “виноградним” кубом з кришкою (Рис.1). На вінцях чаші кубка значно пізніше дати його виготовлення з’явився евхаристичний напис “Тело Христово примите, из источника безсмертного вкусите”. Ні на чаші, ні на її кришці немає жодного клейма. Окрім того піддони таких кубків мають зовсім інший вигляд. А піддон даного предмета - двохярусний з гладеньким перехватом (між ярусами).

Вгорі декорований обідком із скручених не позолочених “травинок”. На верхньому (не позолоченому) у вигляді сплюснутої кулі – невисоким карбованим рельєфом (на проробленому пуансоном тлі) виконаний швайфверк та в’язки плодів з листям. Нижній ярус позолочено і прикрашено зробленим низьким карбованим рельєфним узором з клиноподібних пелюсток. Край піддону профільований, на ньому й стоять клейма (міста та майстра). За формою піддон має численні аналогії серед витворів німецьких майстрів кінця XVI-початку XVII ст.² Імовірно, експонат складається з деталей від різних предметів: чаша та кришка належать одному виду кубків, а піддон – іншому.

Кухоль Флікера декоровано поширеним у мистецтві ренесансу та німецького бароко карбованим малюнком, так зв. “алмазною гранню”.³ Цей узор у вигляді чотиригранної призми або піраміди нагадував огранювання коштовного каміння. Кухоль має численні аналогії⁴ Зважаючи на той факт, що більшість витворів цього майстра, які згадує Марк Розенберг⁵, декоровані так само, складається враження, що такий спосіб декорування був у нього улюбленим.

Досить раннім є масивний кухоль (ДМ-1319), який виготовив у 1620-1625 рр. майстер з клеймом “J” (Рис.2).⁶ Висота предмета 350 мм; діаметр – 192 мм. Він схожий на кухлі з конічним корпусом, котрі були поширені починаючи з середини XVI ст., а якщо мали на корпусі ще й зображення на релігійну тематику, то їх використовували як “кухлі для причастя”. На корпусі представленого предмета – три утворені швайфверком картуші, в кожному з яких зображено фігурку амурчика (всі три фігурки в різних позах і з різними предметами). Ручка кухля у вигляді завитка кнорпельверка має оригінальний від’єм – крилату голівку ангела. Досить висока та опукла кришка з хвилястим краєм декорована розміщеними у картушах по черзі карбованими крилатими голівками ангелів та в’язками плодів. В центрі кришки посеред розетки з накладних позолочених “травинок”- лита фігурка юнака, якого обвиває змія. З одягу на юнакові тільки пов’язка на стегнах. Піднятими до обличчя руками він ніби захищається від змії, яка схилила голову йому на плече. На піддоні – видовжені ложки.

Трохи згодом (1630-1645 рр.) зроблено кухоль (ДМ-1726), на позолоченому корпусі якого – два карбованих кнорпель-маскарони, які знизу плавно переходять у стилізовані рослинно-стрічкові завитки, між якими підвішені на стрічках – в’язки соковитих плодів. Кришка з відігнутих гладеньким краєм декорована стрічково-рослинним візерунком (на проробленому пуансоном фоні). Від’єм ручки рогатий. Піддон кухля круглий, з відігнутих краєм та гладенькою позолоченою поверхнею.

Кухоль (1685-1735 рр.) (ДМ-1318), який виконав Габріель Бессман (Gabriel Bemann) прикрашено чудовим карбованим зображенням міфологічного сюжету: “Виїзд богині Кібели у колісниці”(Рис.3). Позолочені основа та кришка декоровані бароковим рослинним візерунком. Кришка увінчана кулькою. Ручка складена з завитків.

Кухоль (1696-1700 рр.) Маркса Шаллера (Marx Schaller) (ДМ-1335)

оздоблено густими рядами опуклих “сердечок” (Рис.4). На одному з них вирізьблено герб, т.зв. “Корч” з латинськими літерами навколо нього “K S E L O P M K”. На кришці - літа фігурка лебедя.

В колекції є і досить різноманітні за формами кубки.

Це насамперед три кубки на високих ніжках. Два з них виготовив у кінці XVII ст. майстер Йоганном Шух (Johann Schuch) (ДМ-492, 549). Вони є зразками масової продукції. Єдиною окрасою чаш та піддонів цих кубків є врізані концентричні кола, а що стосується стоянів, то вони взагалі зроблені, імовірно, пізніше взамін оригінальних. Нарядніший вигляд має інший кубок такої самої форми (ДМ-6623) з клеймом невідомого цехового майстра “черевичок ліворуч”, датований 1700 р. (Рис.5). Він позолочений. Декор його чаші і піддону схожий на кубки Шука, а стоян дуже відрізняється. Ефектний вигляд має верхня частина з букетиком зі срібних квіточок та “травинок”, а також нижня - у вигляді спіралі з двома гротескними дужками.

Єдиним зразком кубків, виготовлених у вигляді тварин, є кубок-бик (ДМ-1729) Маркуса Вольфа (Marcus Wolff), який датується 1685-1716 рр⁷. Використовуючи різні ювелірні техніки майстер реалістично представив поривчастий рух тварини, яка звелася на диби. Напругу тіла бика передано хвилястими зморшками на шії і здибленим хвостом. Майстерно виконана шерсть тварини, з чубком між рогами. Задніми ногами фігурка опирається на овальну основу, на якій в металі віртуозно імітована земля, вкрита травою, камінцями. Звертаючись до творчості Маркуса Вольфа (його витвори зберігаються в різних музеях Європи), можна помітити, що майстрові особливо вдавалися кубки у вигляді тварин.

А взагалі такого гатунку кубки з’явилися у німецькому золотарстві ще у XVI ст. Вважається, що кубки-бики замовляли члени цеху м’ясників, шкіряників або скотарів.

С у зібранні МКУ і кубок, котрий належить до типу посудин конічної форми з відігнутим краєм вінець та основою, що складає третину їхньої висоти і позначена рельєфним паском. (ДМ-1728). Кубок виготовив у 1689 р. майстер Йоганн Конрад Трефлер (Johann Conrad Treffler).⁸ Окрасою цього кубка є розміщена у картуші майстерно виконана фігурна композиція, а також бароковий карбований узор із в’язок плодів та квітів.

Також ми маємо дві кришки від кубків майстра Ганса Отто. Обидві згідно з міським клеймом датуються 1670 р. Одна (більша за розміром) декорована шістьма півсферичними опуклостями, на яких виконані низьким карбованим рельєфом та підкреслені пуансоном маскарони та рослинні завитки. На циліндричному виступі в центрі кришки - направлені навпроти одна одній вигнуті опуклини, а зверху – срібна розетка з вигнутими травинками. Увінчує кришку фігурка двоголового орла в короні, з мечем та скіпетром в лапах, надіта на позолочений, розширений донизу стрижень. Край кришки досить широкий, шестилопатовий, прикрашений узором з пагонів, квітів та листя, виконаним пуансоном. Всередині кришки є кругла

гладенька накладка, що закриває внутрішню поверхню кришки. Друга (менша за розміром) кришка також декорована опуклостями, на кожній з яких карбований низьким рельєфом та підкреслений пунсоном рослинний узор. Виступ на цій кришці більший в діаметрі та вищий, на ньому також направлені навпроти одна одній вигнуті опуклини, декоровані по контуру рослинними завитками. На позолочений розширений донизу стрижень надіта фігурка двоголового орла в короні з державою та скіпетром, увінчаним хрестом в лапах. Шестилопатеви край кришки досить вузький. Імовірно, що деталь у вигляді двоголового орла з'явилась на кришках у ХІХ ст., а раніше замість неї був різьблений букетик, що характерно для подібних кришок. Витвори цього майстра зберігаються в музеях Будапешта Франкфурта на Майні, Москви, Петербурга.

Окрему групу складають чаші (4 екземпляри) з двома боковими ручками, стінки яких утворені з кількох лопатей. Такі чаші використовували для пиття алкогольних напоїв. На денці восьмилопатевої чаші Йоганна Баптіста Біллера (Johann Baptist Biller) (ДМ-4763) – карбована фігурка орла з піднятими крилами та повернутою у профіль ліворуч головою (Рис.6). Над головою птаха – промені, а сам він ніби злітає з місця, охопленого полум'ям та димом. Подібна чаша цього майстра є в колекції Гданського національного музею⁹ Предмет датується другою половиною ХVІІ ст.

Ще одна чаша (міське клеймо та майстра на ньому збиті і нерозбірливі) датується за аналогією з іншими теж другою половиною ХVІІ ст. (ДМ-507). Вона також восьмилопатева. На денці, контур якого підкреслений перлинником, пейзаж з будівлями та фігуркою чоловіка.

Дуже майстерно виконана восьмилопатева чаша (ДМ-471), що датується 1656-1677 рр. Майстер Ганс Крістоф Петерс (Петрас) (Hans Christoph Peters (Petras) прикрасив її денце виконаю високим карбованим рельєфом в'язкою соковитих плодів та листя. На цьому предметі окрім клейма є і тремоло (всі вони розташовані під вінцями).

Предмет був опублікований як контейнер для етрога¹⁰, тобто його, певно, використовували у єврейській культовій традиції.

На денці чаші (ДМ-4767), (дагується 1698-1705 рр.), зображено мисливця із зброєю та здобиччю на тлі невиразного лісового пейзажу. Чарка встановлена на три ніжки – гудзики на циліндрах.

У нашій колекції єдиний стакан виготовлений у 1696-1700 рр. (дагується за міським клеймом). Це витвір майстра з клеймом “MR” у фігурному щитку (ДМ-1749) (Рис.7). Він має циліндричну форму, округле денце на трьох ніжках-кульках. На срібному, вкритому густим пуансоном тлі, ефектно виділяється позолочений карбований візерунок з витких стебел аканта.

Серед аугсбурзьких витворів є кілька чарок (їх інколи називають кубками), котрі були поширені у ХVІІІ ст. по всій Європі. Це три чарки майстра з клеймом “ICB”, які датуються 1765-1767 рр. (ДМ-1088-1090) та дві (ДМ-1060,1080) Йоганна Мітнахта (Johannes Mitnacht) (1755-1757 рр.). Вони напівсферичні, позолочені. Вінчики виділені

обідком гладенької поверхні з врізаними борозенками, складеними з кількох концентричних кілець. Поверхня чарок вкрита густо крапками, виконаними пуансоном, завдяки чому вона стала шершавою і схожою на зміїну шкіру. Дно у чарок ввігнуте всередину. Такі чарки (кубки) називалися непроливайками (нім. – Tummer). Вважалося, що саме така форма дна давала можливість чарці після нахилу в один бік вільно повертатися до початкового положення.

Можна також стверджувати, що і аугсбурзькі блюда (тарілки) є окрасою колекції.

Найефектніший вигляд має декоративне блюдо Давида Бессмана (Dawid Bessmann) (ДМ-4598) (1640-1677 рр.)¹¹. Його розміри - 565x482 мм. Такими блюдами зазвичай прикрашали стіни. Воно вражає віртуозністю виконання. В центрі майстер помістив сюжетну композицію “Прийом царем Соломоном цариці Савської”, в якій застосував різної висоти карбування, різноманітного виду пуансони для декорування одягу персонажів, антуражу прийомного покою та інших деталей композиції і тим самим досяг враження того, що перед глядачем ніби живописне полотно. Широкий борт блюда Бессман прикрасив типовим для свого часу розкішним бароковим візерунком з реалістично відображеними у металі крупними квітами та листям. Серед цього дива флори грайливо визирають путто. Нарядності та вишуканості предмету надає і надзвичайно вдале поєднання срібної та позолоченої поверхні. Давид Бессман саме і відомий як виконавець так званих “нарядних” блюд – Prunkplatten.

Типовим декоративним бароковим є і овальне за формою блюдо (ДМ-4597) Абрахама II Варнбергера (Abraham II Warenberger),¹² яке згідно з миським клеймом датується 1695-1700 рр. На його дні батальна сцена з історії Римської імперії. На першому плані – битва вершників, на тлі – бій кінноти та пейзаж з деревами та вітряком. Широкий борт декорований в’язками фруктів, листям, а також чотирма срібними круглими медальйонами з профільними портретами римських імператорів (Калігула, Клавдій, Нерон, Гальба) з відповідними гравірованими написами. Майже ідентичне блюдо зберігається в Польщі в Окружному музеї м. Тарнува¹³

У Музеї історичних коштовностей є зразки блюд, декорованих гравірованим візерунком. Одне з них датується 1696-1700 рр. Виготовив його майстер з клеймом “L.R”. (ДМ-6843). Борт предмета прикрашено ритмічним гравірованим рослинним бароковим узором з виткого стебла з вигнутими, закрученими листочками та крупними квітками. З одного боку вигнуте листя утворює картуш, де вирізьблені переплетені літери “БМСJ” (?). Край борту профільований, позолочений, як і виступ навколо денця.

Друге блюдо овальної форми (1695-1700 рр.). Майстер Йоганн Крістоф Трефлер (ДМ-2112) прикрасив його витонченим гравірованим малюнком, де виткі стебельця переплітаються з фігурками птахів, “богинями плодючості”, грайливими путто (Рис.8). На дні він розмістив

гравірований овальний картуш з листям аканта, що чергується зі стилізованою пальметкою.

Невелика тарілка (ДМ-4438) (1731-1765 рр.) є зразком витворів, виконаних у стилі рококо (Рис.9). Виготовив її Йоганн Карл Стіпелдей (Carl Stiebeldey (Stippeldey)), прикрасивши рельєфним карбованим рокайльним візерунком, елементи якого повторив і в орнаментальному паску, що йде за ним, але виконав його в більш низькому рельєфі. Поверхня рокайльних завитків додатково пророблена пуансоном, що надає тарілці більшої виразності.

Як зазначалося вище, серед аугсбурзького срібла є тільки три культові предмети - потири.

Потир Вольфганга Каспара Кольба (Wolfgang Caspar Kolb) (ДМ-1522) (дагується згідно з написом 1694 р.)¹⁴ майстерно виконаний, а завдяки використанню живописних емалей та кольорового скла ще й нарядним предметом. Дробниці із сценами з життя Христа прикрашають усі деталі потира (і чашу, і стоян, і піддон). Пишний декор піддона доповнено ще й скульптурними голівками ангелів та численними вставками кольорового скла у високих кастах. На звороті краю піддону вирізьблено напис: «СЕЙ СОСУД НАДАЛ РАБ БОЖИЙ ФИЛИП ЗОЛОТАРЬ И ЖЕНОЮ СВОЕЮ ЕФРОСИНИЕЮ РОКУ 1694 МЕСЯЦА ДЕКАБРЯ 20 ЗА ОТПУЩЕНИЕ ГРАХОВ СВОИХ ДО УСПЕНИЯ ПРЕСВЯТАЯ БОГОРОДИЦА У КИЕВИГРАДЕ». Подібний потир цього ж майстра є в колекції Ермітажу.

¹⁵Вольфганг Каспар Кольб, імовірно, виготовляв в основному церковне начиння, оскільки у переліку його робіт зазначено тільки монстранци, піксіди і дарохранильниці¹⁶

Звичайно, зовсім в іншому стилі виконав потир Антоніус Лессер (Antonius Lesser) (ДМ-389), який дагується згідно з написом 1695 р. (Рис.10). Низенька, досить розширена догори, позолочена з обох боків чаша декорована ажурною срібною сорочкою з трьома крилатими голівками ангелів з підвішеними хустинками, між якими – витке листя аканта, з якого внизу ніби виростають три виноградних грона, розташовані у вигляді трилисника. На позолоченому грушоподібному стояні – три пучки квітів з плодами. Шестилопатеви піддон також прикрашено крилатими голівками ангелів з хустинками під підборіддям, між якими плавно в'ється стебло аканта з вигнутими та завершеними завитками листочками. На звороті піддону – вирізьблений напис польською мовою: “Modl sie za tego, co ten kielich sprawil. Kaptanie, by go Chrystus prez Krew swoje zbawil A° 1695 Dnia osme maia” (Молись за того, хто цей келих справив. Наближуй до себе, бо його Христос через свою кров збавив”. Майже ідентичний за декором потир цього ж майстра зберігається в парафіяльному костьолі св. Антонія у м. Сарбево (Sarbiewo)¹⁷ В і д потиру (ДМ-2735) Морітца Мітнахт II (Moritz Mittnacht II) повністю збереглися тільки стоян та піддон. Втрачену чашу замінили на нову, але вже зроблену невідомим українським майстром, імовірно, у XVIII ст. Миське клеймо на предметі збите, тому потир дагується 1664-1700 рр.

(за часом діяльності майстра). Стоян вазоподібний, на ньому рельєфне акантове листя утворює три овальні з позолоченою опуклою поверхнею картуші. Шестилопатевий піддон декорований крилатими голівками ангелів, виконаними (майже скульптурно) в техніці карбування високим рельєфом. Між голівками ангелів – карбовані в'язки плодів, серед яких – виноград, гарбуз, груша, шишки хмелю. На кожній в'язці (всі вони різні за складом зображуваних плодів) гармонійно поєднані позолочені та не позолочені деталі.

Отож, витвори аугсбурзьких майстрів, що зберігаються в МКУ, дають певне уявлення про ювелірне мистецтво цього видатного центру, яке мало величезний вплив на європейське золотарство, будучи законодавцем певних модних тенденцій та зразком витонченого смаку.

¹ М.Н. Лопато. Немецкое художественное серебро в Эрмитаже. Каталог. – Санкт-Петербург, 2002. – С.16

² Там само. Кат. №№ Нr10, Нr11, Нr16.

³ Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 234

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 221

⁴ Srebra. Dzieje wyrobów ze srebra od starożytności do lat pięćdziesiątych XIX wieku. – Warszawa, 1999. – S.26

Лопато. Немецкое художественное серебро в Эрмитаже. Каталог. – Санкт-Петербург, 2002. – Кат. № 12,21.

⁵ Rosenberg M. Der Goldschmiede merkmale. – Frankfurt am Main, 1922. – S.45

⁶ Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 232

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 224

⁷ Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 238

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 236

⁸ Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 237

⁹ Barbara Tucholka-Włodarska. Złotnictwo od XVI do XX wieku. Katalog zbiorów muzeum narodowego w Gdańsku. – Gdańsk, 2005. – Kat.XVIII.4.

¹⁰ Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 230

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 303

¹¹ Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 228

¹² Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 239

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 238

¹³ «Świat ze srebra. Złotnictwo augsburskie od XVI do XIX wieku w zbiorach polskich. Wystawa w Muzeum Narodowym w Krakowie 19 kwietnia – 1 sierpnia 2004». – Kraków 2005; s.109; kat.№ III/52

¹⁴ Золота скарбниця України. – К., 1999. – Кат. № 240

Музей історичних коштовностей України. – К., 2004. – Кат. № 232

¹⁵ М.Н. Лопато. Немецкое художественное серебро в Эрмитаже. Каталог. – Санкт-Петербург, 2002. – С.76; Кат. № Ar 141.

¹⁶ Там само, с.76

¹⁷ «Świat ze srebra. Złotnictwo augsburskie od XVI do XIX wieku w zbiorach polskich. Wystawa w Muzeum Narodowym w Krakowie 19 kwietnia – 1 sierpnia 2004». – Kraków 2005; s.70; kat.№ II/8

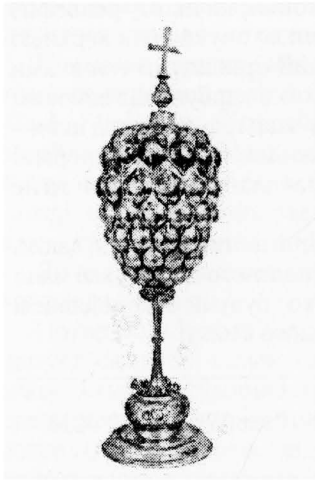


Рис. 1. Кубок з підноном роботи Давида Вайнета.



Рис. 2. Кухоль роботи майстра з клеймом "J"



Рис. 3. Кухоль роботи Габрієля Бессмана.



Рис. 4. Кухоль роботи Маркса Шаллера.

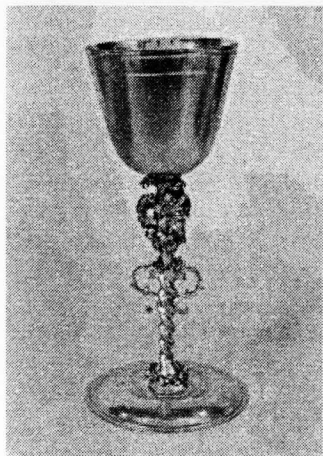


Рис. 5. Кубок з клеймом
цехового майстра "черевичок ліворуч".

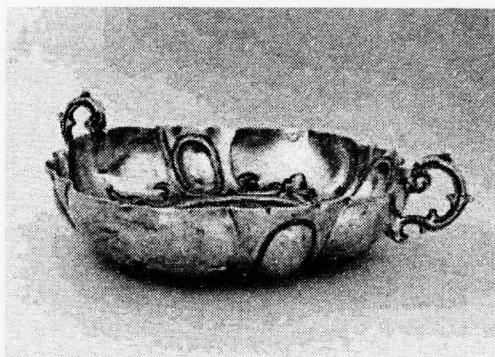


Рис. 6. Чаша роботи Йоганна Баптиста Біллера.



Рис. 7. Стакан роботи майстра
з клеймом "MR"



Рис. 6-А. Деталь чаші.

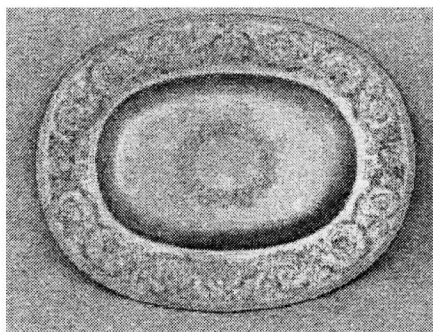


Рис. 8. Блюдо роботи Йоганна Крістофа Трефлера.

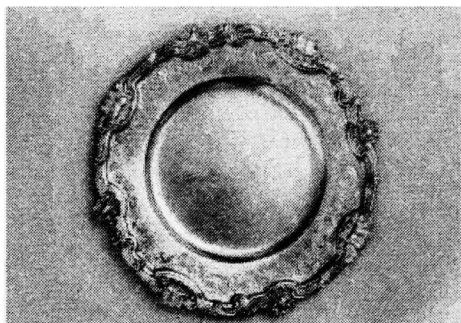


Рис. 9. Тарілка роботи Йоганна Карла Стіпелдея.



Рис. 10. Потир роботи Антоніуса Лессера.